

Durf te vragen

Praattips voor bij het prentenboek *Ada Dapper, wetenschapper*

© Fabien van der Ham | www.filosofvaardig.nl

Kinderen stellen een hoop vragen! Daar zitten ook vaak filosofische vragen tussen. Hoe ga je om met die vragen en hoe kun je met kinderen filosoferen naar aanleiding van die vragen?

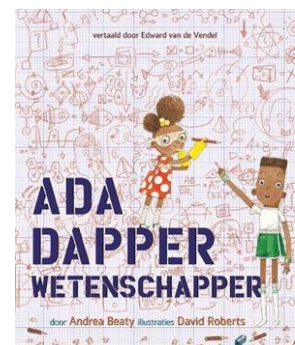
Daarover gaan deze praattips die je gratis bij het prentenboek 'Ada Dapper, wetenschapper?' krijgt. Als je nog nooit met kinderen gefilosofeerd hebt, kun je eerst de gratis mini-cursus filosoferen met kinderen doorlezen op: www.filosofvaardig.nl/mini-cursus

Het belangrijkste is dat de kinderen steeds argumenten geven bij hun antwoorden. Dit kun je stimuleren met doorvraagvragen als:

- Hoe weet je dat?
- Wie bepaalt dat?
- Zou het ook anders kunnen zitten?
- Is dat altijd zo?
- Kun je een voorbeeld geven?
- Bestaat daar een regel voor?

Over het boek

Het hoofd van Ada zit vol met allerlei soorten vragen en ze is eindeloos nieuwsgierig. Eerst vinden haar ouders dat maar vervelend totdat ze snappen dat je door vragen te stellen juist veel leert. Ada Dapper, wetenschapper gaat over het oplossen van problemen en nooit opgeven. Het leert dat vragen niet altijd tot antwoorden leiden, maar juist tot meer vragen en dat dat de mens vooruithelpt.

Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosoferen met kinderen aan op
www.filosofvaardig.nl/downloads

Vooruitblik

Aan de hand van dit boek ga je met kinderen nadenken over vragen stellen en een onderzoekende, nieuwsgierige houding. Dit kun je in drie verschillende sessies doen. Bij jonge kinderen kun je hierbij gerust elke keer opnieuw het boek voorlezen.

Vorbereiding

- Lees deze praattips van te voren een keer helemaal door
- Print de bijlagen en knip de kaartjes uit
- Zorg dat je voor onderdeel 3 een bloemkool in de klas hebt

Start

Start met het voorlezen van het boek.

Napraten

Met de Vertel eens methode van Alain Chambers kun je vervolgens napraten over het boek. Met deze methode begin je een gesprek over een verhaal altijd met deze vragen:

- Wat vond je leuk, mooi, of goed aan dit boek?
- Wat vond je niet leuk, mooi of goed aan dit boek?
- Wat vond je moeilijk of onduidelijk?
- Wat was het belangrijkste onderwerp van het boek?

Net als bij filosofische vragen is het belangrijk dat kinderen hun eigen antwoorden geven. De antwoorden kunnen niet goed of fout zijn.

Soorten vragen

Als belangrijkste onderwerp zullen veel kinderen 'vragen stellen' noemen. Of aanverwante onderwerpen als nieuwsgierig of onderzoeken. Over het onderwerp vragen stellen ga je verder praten.

De mens stelt allerlei soorten vragen. Van 'Hoe gaat het met je?' tot 'Wat is de zin van het bestaan?' Sommige vragen zijn makkelijk te beantwoorden en sommige moeilijk. Soms kun je

Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosoferen met kinderen aan op
www.filosovaardig.nl/downloads

eenvoudig een antwoord opzoeken en soms moet je op onderzoek gaan om een antwoord te vinden.

Het is voor kinderen belangrijk om de verschillende soorten vragen te herkennen, want dan snap je beter hoe je ze op kunt lossen. Als het om leren gaat zijn drie vragen heel belangrijk, namelijk weetvragen, onderzoeksvragen en denkvragen. Door de activiteiten uit deze praattips leren de kinderen het verschil.

Leg aan de kinderen het volgende uit:

- Weetvragen zijn kennisvragen; op de vraag is maar één antwoord mogelijk. Bijvoorbeeld: 'Waarom zweven astronauten?' Antwoord: 'Omdat er in de ruimte geen zwaartekracht is.'
- Onderzoeksvragen zijn vragen waar je achter kunt komen door een onderzoekje. Bijvoorbeeld: Hoelang duurt het totdat 100 ml water kookt? Dat kun je testen.
- Denkvragen zijn vragen waarop meer antwoorden mogelijk zijn omdat elk mens zijn eigen antwoord heeft en je kunt het antwoord beredeneren. Zoals: 'Waarom is vrijheid belangrijk?'

1. De vragen van Ada

Ada stelt een hoop vragen. Maar wat voor vragen stelt zij? Zijn het weet-, onderzoeks- of denkvragen? Laat de kinderen bij Ada's vragen bedenken wat voor vraag het is. Ze zullen merken dat sommige vragen een duidelijk antwoord hebben en dat je over andere vragen kunt nadenken. Bij deze oefening kun je de kaartjes uit de bijlage gebruiken.

Er zijn drie kaartjes om de indeling in denk-, onderzoeks- en weetvragen aan te geven. Deze kun je op een tafel of op de grond in de kring leggen.

Het vragenblad print en knip je uit. Dan lees je een vraag van Ada voor en laat de kinderen beslissen of het een denk, onderzoeks- of weetvraag is. Als de kinderen het eens zijn over het antwoord leg je dit vragenkaartje in de juiste categorie neer.

2. Domme vragen wedstrijd

Vaak leveren gekke vragen, mooi gesprekken op. Toch durft niet iedereen zomaar een gekke vraag te stellen. Straks vindt iemand je dom! Dat wil je natuurlijk niet. Maar kun je wel domme vragen stellen? Laat de kinderen eens proberen zo dom mogelijke vragen te stellen. Dan kun je met zijn allen meteen bedenken of de vraag wel echt dom is. De kinderen zullen merken dat het nog niet meevalt om echt domme vragen te stellen. Misschien lukt het wel helemaal niet en misschien zitten er per ongeluk hele mooi filosofische vragen oftewel denkvragen tussen. Of zijn het juist weetvragen en onderzoeksvragen?

3. Bloemkool, vertel eens...

Eigenlijk bestaan domme vragen niet, je mag alles vragen. 'Vragen staat vrij' is niet voor niets een uitdrukking. Daarom gaan de kinderen vrij vragen stellen, aan een bloemkool. Dat is even wennen maar meestal stromen de vragen al snel.

Zet de bloemkool in het midden van de kring. Zeg tegen de kinderen: Stel dat de bloemkool kon praten, wat zou je hem dan willen vragen? Kinderen komen dan met vragen als:

- Bloemkool, leef jij?
- Ben je vriendjes met broccoli?
- Doet het pijn als we je in stukken hakken?

Bedenk samen steeds wat voor soort vragen het zijn. Zitten er filosofische vragen tussen? Ga daar dan samen over nadenken.

Zorg dat je voor deze oefening een bloemkool hebt, of een andere groente zoals een pompoen. Een plant zou bijvoorbeeld ook kunnen.

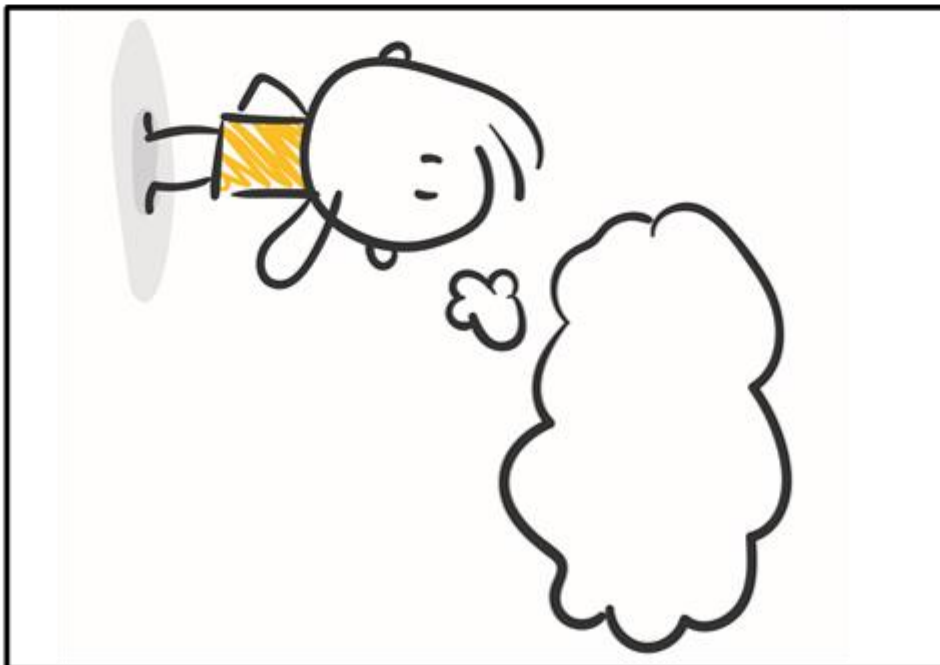
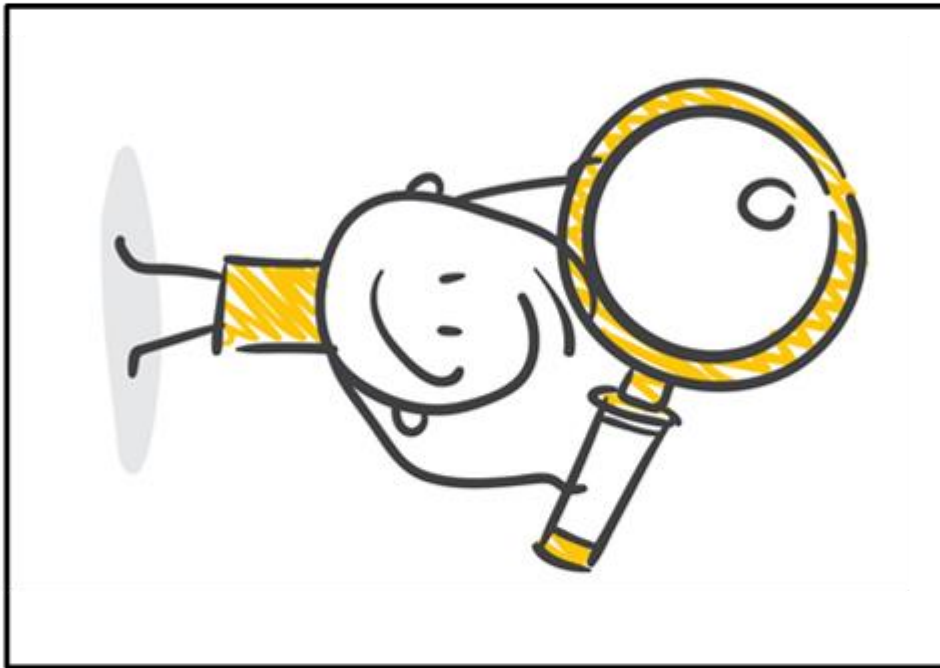
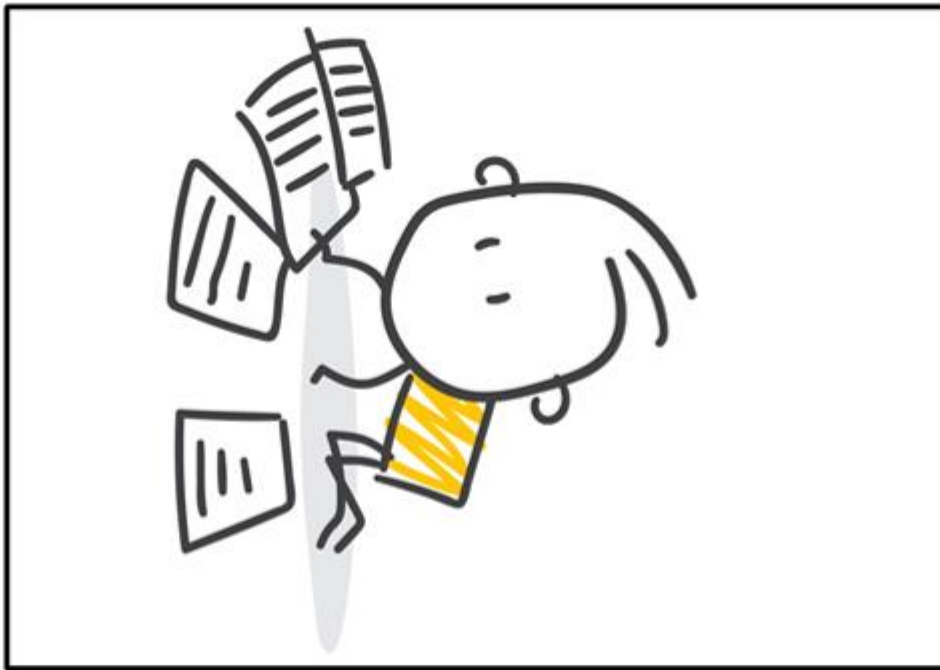
Ter inspiratie dit voorbeeldgesprek uit de praktijk van filosovaardig.nl:

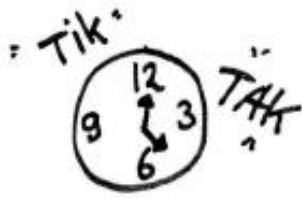
Bloemkool, leef jij?

- De bloemkool leeft, want hij groeit en hij is een plant en een plant leeft.
- Nu leeft hij niet meer want zijn wortels zijn weggehaald want als je benen of armen van je afgesneden wordt dan leef je ook niet meer.
- Jawel! Met amputatie of zie iets.
- En een bloem dan, een bloem in een vaas, die hebben ook geen wortels meer.
- Nou, die groeien nog even door maar ik denk niet dat die daar dan een prettige tijd heeft. Die zijn dan half dood.
- Maar als wortels een soort benen zijn dan leef je nog wel. Want als je benen eraf zijn kun je nog leven. Maar als je hoofd eraf gehakt wordt dan leef je niet meer.
- Bij de bloemkool hebben ze het heel voorzichtig gedaan maar als ze bij jou opeens heel wild je heen eruit trekken dan ga je ook dood.
- Niet meteen, dat duurt even.
- Dan kan het bij de bloemkool toch ook wel even duren?
- Je kan het vergelijken met je hoofd afsnijden, dan leef je nog heel eventjes maar dan ga je wel erg snel dood.
- Wortels zijn er om voeding naar binnen te krijgen en benen niet dus dat is toch anders. Dus je moet het vergelijken als een mens niet meer kan eten. Je kan nog wel doorleven maar niet heel lang. Dus nu leeft hij nog wel, maar over een paar dagen niet meer.

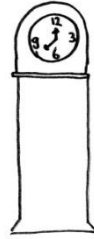
Vraag het gratis
kennismakingspakket
filosoferen met kinderen aan op
www.filosovaardig.nl/downloads

Bijlage de hal van gedachten

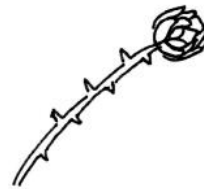
Waarom zegt de klok tik, waarom zegt de klok tak?

Waarom hebben we het nooit over grootmoeders klok?

Waarom groeien in jouw neus de haren van binnen?

Waarom hebben rozen van die puntige pinnen?

Hoe ontstaat een geur?

Hoe weet je neus dat er iets is wat ruikt?

Welke luchtjes zijn er?

Waar komt die ellendige stank vandaan?

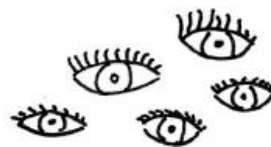
Waarom wordt het zo'n troep als Ada iets onderzoekt?

Waarom is haar neus zo lang?

Was het wel zo dat rommel niet mocht?

Waarom kijkt iedereen naar ons?